

Chương 3. Xếp chữ trong văn bản

TS. ĐỖ HỮU QUÂN

Khoa Toán–Thống kê, Trường đại học Tôn Đức Thắng

Ngày 2 tháng 9 năm 2019

3.1. Các ký tự đặc biệt của LaTeX

- Các ký tự dành riêng của LaTeX, không được dùng trong văn bản:

`$`   `&`   `%`   `#`   `_`   `{`   `}`   `~`   `^`

- Để xuất các ký tự này trong tập tin xuất, ta thêm `\` liền trước nó:

`\$`   `\&`   `\%`   `\#`   `\_`   `\{`   `\}`   `\~`   `\^`

3.2. Các lệnh của LaTeX

- Các lệnh của LaTeX được định nghĩa theo một trong hai kiểu sau:
  - Bắt đầu bằng một dấu `\` và theo sau là một tên chỉ gồm các chữ cái (không chứa các khoảng trắng, các số và ký tự rỗng).
  - Bắt đầu bằng một dấu `\` và theo sau là một ký tự đặc biệt khác.
- LaTeX sẽ bỏ đi các khoảng trắng theo sau các lệnh. Nếu muốn tạo khoảng trắng theo sau một lệnh nào đó, ta phải đặt ký hiệu `{ }` và một khoảng trắng hay một lệnh đặc biệt nào đó.

3.3. Các chú thích

- Khi LaTeX gặp một ký tự %, các ký tự theo sau nó trong tập tin nhập sẽ bị bỏ đi cho đến khi kết thúc dòng văn bản.
- Với các chú thích dài, ta có thể đặt lời chú thích ở giữa `\begin{comment}` và `\end{comment}` (Để dùng lệnh này, ta phải gọi gói lệnh `verbatim`).

3.4. Dấu ngoặc kép

- Ta không nên dùng dấu " để làm dấu ngoặc kép cho một đoạn văn bản. Trong LaTeX, ta dùng hai dấu ' để làm dấu mở cho một đoạn trích dẫn, và dùng hai dấu ' để đóng đoạn trích dẫn lại.

3.5. Dấu gạch ngang và dấu nối

- LaTeX có các kiểu xác định cho dấu gạch ngang. Đó là: '-' (dấu nối), '-' (dấu gạch ngang ngắn), '—' (dấu gạch ngang dài) và '—' (dấu trừ toán học).

3.6. Dấu ba chấm

- Tạo 1 quyển sách in, gõ 3 dấu chấm ta được dấu ba chấm rất sát ...
- LaTeX cung cấp lệnh `\ldots` ...

3.7. Ngắt dòng, đoạn văn bản

3.7.1. Ngắt đoạn văn bản

- Để sang đoạn mới, ta để trống một dòng trước đó hoặc dùng lệnh `\par`.

3.7.2. Ngắt dòng văn bản

- Để ngắt dòng nhưng không dẫn dòng, ta có thể dùng một trong hai lệnh: `\\` hoặc `\newline`.
- Lệnh `\\[length]` dùng để ngắt dòng với khoảng cách dòng ta phải chỉ ra cụ thể.

3.7. Ngắt dòng, đoạn văn bản

- Lệnh `\linebreak[n]` cho phép ngắt dòng và kéo dẫn dòng, thông số n có thể chọn từ 0 đến 4, thông số càng lớn thì tác dụng càng mạnh.
- Nếu ta muốn một cụm từ nào đó nằm trên cùng một dòng và không muốn nó tách ra thì ta có thể đặt cụm từ đó vào bên trong dòng lệnh `\mbox{cụm từ}`

3.7.3. Ngắt trang văn bản

- Muốn ngắt hẳn một trang để chuyển sang một trang mới thì ta dùng lệnh `\newpage` hoặc `\pagebreak[n]`.

3.8. Lời dẫn tham khảo

- Trong một quyển sách, một bài thuyết trình hay một bài báo, thường có những lời dẫn tham khảo đến các hình, các bảng, các đoạn đặc biệt của văn bản.
- LaTeX cung cấp các lệnh sau để tạo các lời dẫn tham khảo:

`\label{marker}`, `\ref{marker}`, `\pageref{maker}`

Ở đây, **marker** là một tên do người dùng đặt ra tại vị trí đặt nhãn `\label{marker}`.

3.9.1. Lời chú thích cuối trang

- Để tạo một lời chú thích cuối ở cuối trang văn bản, ta dùng lệnh

```
\footnote{...}
```

Các chú thích sẽ được đánh dấu một cách tự động theo thứ tự đánh số kiểu Ả-rập, bắt đầu từ 1.

- Để thay đổi thứ tự đánh số, ta có thể dùng lệnh

```
\setcounter{\footnote}{number}
```

- Để thay đổi kiểu đánh số, ta có thể dùng lệnh

```
\renewcommand{\thefootnote}{num-style{footnote}}
```

trong đó **num-style** thuộc một trong các kiểu: `\arabic` (kiểu Ả-rập), `\Roman` (kiểu La Mã hoa), `\roman` (kiểu La Mã thường), `\Alph` (kiểu bảng chữ cái hoa), `\alph` (kiểu bảng chữ cái thường).

3.9.2. Lời chú thích lề

- Để tạo một chú thích lề, ta dùng lệnh

```
\marginpar{note-text}
```

3.10. Nhấn mạnh các từ

- Trong một quyển sách, các từ nhấn mạnh thường được in nghiêng. Để in nghiêng một từ, ta dùng lệnh:

`\emph{text}`

3.11. Khoảng trắng

- Ký tự “khoảng trắng” có thể được tạo bởi phím “space” hoặc “tab”. Một hay nhiều khoảng trắng liên tục đều được LaTeX xem chỉ như một khoảng trắng mà thôi.
- Một hay nhiều dòng trắng liên tiếp nằm giữa hai dòng văn bản được xem như là một lệnh kết thúc của một đoạn văn bản.
- LaTeX xác định khoảng cách giữa các từ một cách tự động. Để tạo thêm khoảng trắng nằm ngang, ta có thể dùng lệnh
$$\hspace{\text{length}}$$
- Để tạo khoảng cách thêm vào giữa hai đoạn, ta có thể dùng lệnh
$$\hspace{\text{length}}$$

3.12. Khoảng thụt vào đầu đoạn văn

- Để tạo khoảng thụt vào khi bắt đầu đoạn mới, ta cần đặt lệnh `\setlength{\parindent}{space}` ở phần đầu của tập tin nhập.
- Nếu muốn một đoạn nào đó không (hoặc có) thụt vào ở dòng đầu tiên, ta cần đặt lệnh `\noindent` (hoặc `\indent`) ở đầu đoạn đó.
Lưu ý rằng lệnh `\indent` không có tác dụng đối với đoạn đầu tiên của đề mục. Để có thể tạo khoảng thụt vào cho đoạn đầu tiên của các đề mục, ta cần gọi lệnh `indentfirst`.